

KÁLVINISTA VILÁG

KÁLVINISTA EGYHÁZTÁRSADALMI FOLYÓIRAT

(„AZ ÚT“ MELLÉKLETE)

SZERKESZTETTE :

MAKSAY ALBERT.

II. ÉVFOLYAM.

1928.

TARTALOMJEGYZÉK:

Vezércikkek.

	Oldal.
Szociális feladataink. (Vásárhelyi János.) ✓ — — — —	1
A nagyváradai eset. (T. S.) — — — — — — — —	21
Az Anyaszentegyház anyja, szent és egy ház. (László Dezső.) — — — — — — — — — —	24, 41
Egyházmegyei Nőszövetségek munkája. (Vásárhelyi János.) ✓ — — — — — — — — — —	57
„A magyar kálvinizmus útja.“ (Tavaszgy Sándor.) — — — — — — — —	73
A nőszövetségi munka feladatai. (Vásárhelyi J.) ✓ — — — — — — — —	89
Pál Athénben. (Dr. Ravasz László.) — — — — — — — —	113
Reformáció. (Dr. Nagy Géza.) — — — — — — — — — —	133, 149
A múlt és jövő év egyházunk életében. (T. S.) — — — — — — — —	165

Cikkek.

Emlékbeszéd özv. Szilassy Aladárné felett. (Pálmay Lenke.) — — — — — — — — — —	3
A keresztyén ember nemzeti és politikai kötelezettségei. (Dr. Nagy Géza.) — — — — — — — — — —	7
A Kolozsvári Református Nőszövetségről. (Nagy Rózsa.) — — — — — — — — — —	28
Új hullámok sodrában. (Móricz Miklós.) — — — — — — — — — —	60
Székelyudvarhelyi ifjúsági konferencia. (Nagy Z.) — — — — — — — — — —	65
Nyitott sebek egyházunk testén. (László Dezső.) — — — — — — — — — —	77
Időszerű témák. (Csekme Ferenc.) — — — — — — — — — —	93
Az Evangéliumi Világszövetség eredete, céljai, kilátásai. (Gooch H. M.) — — — — — — — — — —	96
Az egyház és a jótékonyosság. (A. Thiébaud.) — — — — — — — — — —	124
Isten országa gyarmatpolitikája. (Angolból.) — — — — — — — — — —	138
A nők és az egyházi megbízatások. (G. L.) — — — — — — — — — —	154
Győzelmes imádság. (Finney C. G., fordította T. A.) — — — — — — — — — —	168
Az egyház szociális munkája. (Dr. Nagy Géza.) — — — — — — — — — —	177

Az Ige fényénél.

Bizonyosság. (M. A.) — — — — — — — — — —	15
Epafróditus. (M. A.) — — — — — — — — — —	32
A mi szolgálatunk. (G. L.) — — — — — — — — — —	47
Dániel az oroszlanok között. (Szász Mártonné.) — — — — — — — — — —	67
Efézusi levél 2:4–5. — — — — — — — — — —	86
Aki velem nincs, ellenem van az. (Maksay Albert.) — — — — — — — — — —	101

	Oldal.
A törvény halála. (M. A.) — — — — —	127
Az egyetlen szolgálat. (M. A.) — — — — —	141
Feltámadunk. (M. A.) — — — — —	160
Csillagok. (I. L.) — — — — —	180

Világszemle.

Hírek a távol Keletről. — — — — —	52
Mott János a kínai helyzetről. Palesztinában. — —	106
Az idők jelei. — — — — —	107

Irodalom és művészet.

Makkai S.: Gyöngyvirág. (Dr. Jancsó Elemér.) —	36
Vásárhelyi J.: Egymás között. (Járosi Andor.) —	37
Csekme F.: Képek a parochiáról. (Járosi Andor.) —	38
Kisebb könyvek. (Járosi Andor.) — — — — —	38
Dr. Móricz Miklós: Ghandi a „Nagy Lélek“. (J. A.)	39
Szentimrei Jenő: verses magyar krónikája. Dr. Jancsó Elemér.) — — — — —	39
Makkay E.: Képek a multból. (Maksay Albert.) —	40
Dózsa E.: Régi jó és régi zord időkből. (M. A.) —	56
A Minerva-könyvtár új füzetei. (Járosi Andor.) —	70
Két új könyv a Magyar Ifjúság könyvtárában. (u. r.) — — — — —	108
Tamáty Á Szűzinnáviás királyfi. (Dr. Jancsó Elemér.) — — — — —	132
Makkai S.: Az elátkozott óriások. (Maksay Albert.)	146
Az erdélyi magyar irodalom 1928-ban. (dr. J. E.) —	182

Megbeszélések.

A romániai ref. egyház zsinata. (I.) — — — —	20
Hisz-e a ref. ember a pokolban? — — — —	109
Sajtóhibák a Bibliában. (Nagy Ödön.) — — —	184

Hírek.

18, 35, 50, 69, 87, 105, 129, 145, 163, 180 oldalon.

KÁLVINISTA VILÁG.

REFORMÁTUS EGYHÁZTÁRSADALMI FOLYÓIRAT

Szociális feladataink.

Egyre tisztábban látjuk, hogy népünk egy igen súlyos gazdasági válság terhei alatt vívódik. Belekerült egy általános elszegényedés áradatába s elsápadó arccal látja a gond, a nyomor fekete rémét feléje közeledni. Először nagybirtokosaink, azután iparosaink és kereskedőink, ma már törpe birtokosaink állanak ott, hogy régi gazdasági erőteljesítményük kifejtésére képteleneknek érzik magukat. A rendkívüli adóterhek, megromlott hitelviszonyok, az általános üzleti pangás, forgalmi korlátozások és bizonyos politikai tendenciák, amelyeknek céljaival talán meg is egyezik ez a folyamat, ma már odajuttatták népünket, hogy csak a legnagyobb aggodalommal tud napról-napra védekezni a teljes gazdasági összeroppanás veszedelme ellen. Egyes vidékek, mint pl. Székelykeresztúr és vidéke különösen is szenvednek a gazdasági válság terhei alatt. Úgy érzem, hogy egyházunknak lehetetlen tovább tétlenül nézni ezeket a jelenségeket. Általában nem szabad tovább szemet hunynunk szociális életünk egyéb fájdalmas jelenségei előtt sem. Árváink gondozatlansága, városba özönlő ifjaink elhagyatottsága, az ipari, gyári munkásság lelki életével való nemtörődésünk, népünk erkölcsi és gazdasági erejét megromtó bűnökkel szemben való tétlen közönyünk mind-mind súlyos vádként emelkednek fel ellenünk s parancsolóan utalnak a cselekvés szükségességére. Az élet e jelenségei elől való elzárkózásunk alapján ellenkezik kálvinizmusunk életszemléletével, hagyományaival, hithűségünk kötelezettségével.

Valaki a kálvinizmust különösképpen úgy jellemezte, mint a *felelősség vallását*. És valóban a kálvinizmus lényege az, hogy a mi egyházunknak a Krisztus királyságáért, az Isten dicsőségéért szakadatlan küzdelmet kell folytatnia és ebből

az következik, hogy tiszta evangéliumi hitünk és szeretetünk minden hősi erejével bele kell nyúlnunk a világ, a társadalom életébe és törekednünk kell annak megtisztítására, az Isten törvényének megfelelő újjászervezésére s ezáltal a Krisztus uralmának biztosítására. Éppen ezért a mi felfogásunk szerint a világot, a társadalmat, a földi életet nem elkerülni és megvetni kell, hanem meggyőzni a mi hitünk és szeretetünk ereje által. Érdekesen mutatott rá *Kuyp* arra, hogy mikép viselkedett *Kálvin* a Genfben dühöngött pestissel szemben. Míg a nagy hírű milánói püspök: Borromaeus nemes önfeláldozással járt a pestises betegek között, osztotta ki számukra a szentségeket, addig *Kálvin* olyan célszerű rendszabályokat léptetett életbe, hogy azok még ma is mintaszerűek lehetnének. Egy francia egyháztörténész pedig a *Kálvin* és *Béza* korabeli genfi viszonyok korában ismertetése rendjén tanulságosan sorolja fel, hogy a kálvinizmus virágkorában mi mindenre terjedt ki az egyház figyelme. Követelik például a gabonaárak szabályozását, megszüntetik a kamatlábat, statisztikát csinálnak a genfi kerületekben a vagyoni viszony, a segélyreszorulás szerint, szabályozzák a korcsmák életét. Történelmileg igazolható tény, hogy az összes keresztyén felkezetek közül a kálvinizmusnak volt a legtöbbször szociális hatása az egyes nemzetek életére és mindig éppen ebben rejlett a kálvinizmus ereje. Szinte értelmetlen, hogy a magyar kálvinista egyház az utóbbi évtizedek alatt mikép veszítette el érzékét az Isten országáért való munkálkodás e praktikus feladatai iránt? E megfélemlítésnek az eredménye az, hogy ma nincs egy árvaházunk, nincsenek diakonisszáink, nincsenek népjóléti intézményeink s kálvinista népünknek szervezetlensége s gazdasági magára hagyatottsága a legnagyobb. Eddig talán elmellőzhettük e feladataink felkarolását, de ma ki áll népünk, annyi külső és belső nehézséggel küzdő népünk mellé a segítő szeretet odaadásával, ha nem az Anyaszentegyház? Ezért kell ma beszél-nünk egyházunk szociális feladatairól, nemcsak, ezért kell cselekvésre felkészülnünk a feltárt feladatok betöltése érdekében.

E feladatok közül ez alkalommal csak háromra hadd mutassak rá. Számba kell vennünk és össze kell fognunk egységes erőfeszítésre népünk gazdasági erőit. Lehetetlen tovább

tétlenül nézni, hogy egész vidékek kálvinista népe elsorvadjon amiatt, hogy számára sem a segítségnek, sem új kereseti lehetőségeknek útjait senki fel nem keresi, meg nem mutatja. Ki kell dolgoznunk egy olyan szociális életprogramot, amely az élet minden területére s mindenkinek kijelöli munkakörét egy egyetemes erő-összefogás, megtartó szeretet-munka komoly feladatainak betöltésében. Végül gondoskodnunk kell öntudatos kálvinista közszellem felébresztéséről, elmélyítéséről s a munkára alkalmas személyiségek neveléséről és munkába állításáról, mert csak az utolsó követelmény betöltése által tudjuk sikeresen megoldani a két előbbi kérdést.

Bizonyos, hogy egyházunk az utóbbi pár esztendőben óriási erőfeszítéssel küzd azért, hogy a nagy katasztrófából elsősorban hitünk, kultúránk lelki értékeit meg tudja menteni. Minden küzdelmünk ennek a nagy célnak szolgálatában áll. Helyes is ez. A megújult hit lelke új életet teremt, s eddig nem sejtett feladatok betöltésére tesz képessé mindeneket. Úgy érezzük azonban, hogy Erdély reformátusságában ma már van annyi erő, hogy felemelkedve a közöny párnájáról, el tud indulni munkára a krisztusi parancs betöltése érdekében: „Betegeket gyógyítsatok, poklosokat tisztítsatok, halottakat támasszatok, ördögöket üzzetek.“ (Mt. 10:8.) Ha munkába indulunk a lélekkel, ez a lélek nemcsak szociális feladatainkat mutatja meg nekünk, hanem az erőt is megadja a feladatok betöltéséhez.

Fásárhelyi János.

Emlékbeszéd özv. Szilassy Aladárnénak, a Magyar Protestáns Nők Szövetsége elnökének sírja felett.

Irta: Pálmai Lenke.

Nekem jutott szomorú helyzetünkben a feladat, hogy árván maradt Szövetségünk soha el nem múló hálájának és kegyeletének hervadhatatlan virágaival a gondolatban tele szórjam Szilassy Aladárné, Szövetségünk alapítójának, fáradhatatlan buzgóságú Elnökének sírhalmát, amely sírhalom alatt a leghűségesebb hitves, a leggondosabb édes-

anya, a neumesen puritán protestáns nő, a honszeretettől lángoló szívű, erős akaratú, ragyogó jellemű nagy magyar asszony hamvai pihennek.

A megdöbbenés érzete szállotta meg lelkünket halálhíre vételekor, mert váratlanul lepett az meg bennünket. Hirtelen, orvúl támadta meg a gyilkoló betegség; a halál sietve ragadta el tőlünk, mintha félt volna, hogy érte aggódó lelkünknek szeretete, imája kiveri hatalmából és az enyészet széléről vissza hozza a munka mezéjére közénk.

Nem vágyott még pihenni! Önfeláldozó lélekkel hön szeretett hazájáért, egyházáért, alkotásaiért még munkálkodni akart. Fájdalom, e törekvéseket, e vágyakat az enyészet fuvallata megsemmisítette és mi ma már csak drága emlékének áldozhatunk.

Nemes élete szent könyvének minden lapjáról ragyogó példa szól felénk, de én most mégis azt a lapot ütöm fel, amelyen a Protestáns Nők Országos Szövetségének megalakításával és vezetésével szerzett érdemei vannak arany betűkkel beírva.

Lélekben visszaszállok az 1919—20-as évek szomorú időszakába, amikor Szilassy Aladárné a Prot. Nők Orsz. Szöv. megalakítását közszükségnek ítélte. Úgy látom, hogy vallásos lelkülete, krisztusi szeretete, hazafias érzése csaptak fel lángoló lelkesedés alakjában, amidőn a családi élet meglazulásában és az egész társadalmi szervezet megbénulásában látta szenvedni egyházát és nemzetét. Az, aki hosszú és fényes közéleti tevékenységével a Lorántffy Zsuzsánna egyesület élén maradandó alkotásokat tudott ritka asszonyi eréllyel létesíteni, az, aki élete folyamán az egyéni erők koncentráálásával újabb és újabb szervezeteket létesített, az, aki az egyéni erő, tehetőség és szeretet egyesítése útján olyan sok társadalmi és egyházi problémát oldott meg, az a társadalom, egyház és ország szervezetlen helyzetében éles látásával, széles gondolkörével, az egyesületek erkölcsi erejét ismerte fel gyógyító eszköz gyanánt.

Az a női lélek, aki a krisztusi szeretet önzetlenségétől és melegségétől volt áthatva, az nem habozott keblére ölelni mindenkit, aki a társadalom és nemzet szomorú helyzetén segíteni akart. A szeretét, a szentírásból feláradó mindenható

szerepet ereje volt az, amely a külön úton haladó, gyenge erővel célt megvalósítani alig képes protestáns egyesületeket lélekben átkarolta és a Prot. Nők Orsz. Szöv.-ben egy célra tömörítette, hogy a protestáns felekezetek asszonyai lelki erejüket, női gyöngédségüket, magyar szívüknek minden nemes felbuzdulását célkitűzéseikben és annak megvalósításában minél fokozottabb mértékben érvényesíthessék.

Ha gondolatban végigtekintünk azon a nagy munkamezőn, amelyet Szilassy Aladárné vezetése és irányítása mellett a Prot. Nők Orsz. Szöv. művelt, ott látjuk a vezért mindenütt, ahol a prot. keresztyén világnézet érvényesítésére, a protestáns öntudat és összetartás fejlesztésére és a hitélet mélyítésére volt szükség.

Gondja volt arra, hogy a politikai, társadalmi, gazdasági kérdések keresztyén szellemben való megvilágításával, ismeretetésével vezesse, nevelje szövetsége tagjait. A nemzeti eszmény, a keresztyén erkölcs erősítésére az összes keresztyén felekezetekkel való együttműködést kereste. A jótékonyság mezején is első volt a munkában és az áldozásban. Ott látjuk a csatatereken elesett apák árvái, segélyre szoruló özvegyei támogatásánál, az életük kockáztatásával hazát védő, de emberi roncsként köztünk maradt rokkantak gyámolításánál, az elesett hősök sírjainak gondozásánál, a gazdaságilag legyöngült társadalom segélyre szoruló, sápadt, csenevész gyermekeinek istápolásánál, az erkölcsileg züllött társadalom elhagyott, igen gyakran nemzeti értéket jelentő gyermekeinek megmentésénél, a magyar nemzet jövőjét képviselő, szellemi kincseket gyűjtő egyetemi hallgatók támogatásánál, a magyar iparművészet, házi és népipar fejlesztését célzó országos kiállítások rendezésénél.

Látom, hogy keresi a kapcsolatot a külföldi prot. államokban levő barátainkkal, hogy megismertesse hazánk, egyházaink küzdelmes helyzetét, kultúráját, hogy ezáltal javítson azok állapotán.

Látom, amint vezetésével a Prot. Nők Orsz. Szövetsége megértve a kor intő szavát, a maga egészében a Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetségének alapító szerve lesz, hogy krisztusi hitével, lángoló honszerelmével diadalra segítse azt

a zászlót, amelyet a legkomolyabb idő adott a dolgozni, hatni és élni akaró magyar asszonyok kezébe.

Általában bárhol volt szükség arra, hogy ápoljuk, fejlesszük a magyar kultúrát, a magyar egységet, a faji, nemzeti összetartást, a felekezeti békét, ott Szilassy Aladárné első volt a munkában. Fényes társadalmi állását, születése által adott körülményeit, nem kívánta akként értékesíteni, hogy reprezentálásra predesztinált egyénisége a külső díszet és súlyt jelentő elnöki irányító működésben merüljön ki, hanem komoly oldaláról fogva fel az életet, elnöki vezető minőségben is a puritán, lemondani, tünni tudó, dolgozni szerető, áldozatkész protestáns nő mintaképe maradt.

Ha most keresem, Szilassy Aladárné hosszú, sok irányú, mindig nagyszabású munkálkodásának sajátos jellemvonását, azt abban ismerem fel, hogy ő, aki a felsőbb társadalmi körök kedvező vagyoni helyzetében indult az életnek és életmódját tisztán ama felsőbb kör társadalmi életviszonyaihoz szabhatta volna, e helyett megadatott neki az a kiváltság, hogy fényes szellemi tulajdonságaival meglátta, vallásos kedélyével átítatta a másokért való dolgozás eszményi feladatát. Ő egyike volt azoknak, aki egyfelől az egyházi és nemzeti élet mezején embertársainak lelkét a nemes ideálok felé emelni törekedett, másfelől: a társadalmi nyomor enyhítésén szakadatlanul fáradozott és anyagi viszonyaink megfelelően, ahol a szükségét észrevette, az áldozatokról sem tartózkodott. Ha nemes munkája közben nehézségek kerültek útjába, ha félre értették, vagy nem értették meg, lelke soha nem csüggedt, hanem megelégedett szándéka tisztaságával, a jobbak megértésével és mindig elég erős maradt arra, hogy új, nagyobb célok kitűzésén és megvalósításán fáradozzon.

Egyesületi életünkben nem a külső szereplés múló fényét tartotta fontosnak, hanem a kitűzött cél komoly és sikeres megvalósítását. A korszellem által a nőknek mind tágabb és tágabb körben biztosított mozgási szabadságot ő nem akként értelmezte, mint a nagy tömeg, hanem a nőkre háramló nagyfontosságú kötelesség minél teljesebb betöltésében.

Ezért a Prot. Nőszövetség az ő szellemében akkor fogja munkásságát helyes irányban kifejteni, ha a közszellemet olyan irányban igyekszik befolyásolni, hogy a társadalom ne a

test külsőségeire, ne az élvezetek hajszolására pazarolja idejét, gondolatát, vagyont, hanem az elhanyagolt lelki élet megjavítása céljából a női lélek szépségét, gyöngédségét, erejét, mindent lenyügöző báját igyekezzék gondozni, ápolni, kivirágoztatni, hogy a magyar nő lelki tulajdonságai által, lelki tartalma útján foglalja el azt a magasztos helyet, melyen felejthetetlen elnökönk állott.

Áldásos munka után örök pihenőre tért nemes lélek! Árván, elhagyottan, lelkünk mélységes fájdmával, gyászával álljuk körül léleekben sírodat.

Nyugvóhelyedet gondolatban tele szórjuk háladatos tiszteletünk, szeretetünk, hódolatunk hervadhatatlan virágaival, melyeket jóságoddal, áldozatos munkáddal Te magad ültetél el annyiunk lelkében. A tisztelet, szeretet, hála virágai sírod körül díszlenek, őrzik, áldják emlékedet.

Szilassy Aladárné a Prot. Nők Orsz. Szöv. élén áldozatos, önfeláldozó munkájával, életével példát adott a társadalom, egyházunk, hazánk iránti kötelességünk hű teljesítésére. Tegyük szent fogadást, hogy emlékét megőrizzük, példáját követjük.

A keresztyén ember nemzeti és politikai kötelezettségei.

Az Acta Pauli (Pál cseleketei) c. öskeresztyén iratban, mely a Kr. u. II. század közepe táján keletkezett, olvasható a következő legenda. Egy római ifjú, Patroklus, Nero pohárnoka egy este elmegy meghallgatni Pál apostol tanítását. Amint azonban ott ül egy ablak mélyedésben, talán a bágyadság vagy a tolongás miatt, lebukik a földre és ott holtna terül el. Pál azonban, éppen, mint Eutikhust Troastban (Csel. 20.) őt is a gyülekezet forró imájának segítségével, újból életre kelti és haza küldi a császári palotába. Nero, akit az ifjú szerencsétlenségéről azonnal értesítettek, s már kedves szolgáját holtnak hitte, másnap megdöbbenve látja, hogy az ott áll a pohárszék mellett. Magánkívül kiált reá: Patroklus, te élsz? És az felelt: Igen, én élek, császárom. És ő monda: Ki az, aki téged megelevenített? Az ifjú a hit hatalmától elragadtatva szólt: *Jézus Krisztus, a világok királya.* A császár megrémülve kérdé: Hát ő lesz a király a világok felett és minden birodalmat szét fog rombolni? Patroklus pedig szólt: *Igen, ő minden országot megsemmisít az ég alatt, ő egyedül*

fog megmaradni mindörökké s nem lesz olyan birodalom, mely alóla kivonhatná magát. A császár arcul üti a vakmerő szolgát és két hasonló gondolkozású főemberével együtt elfogatja és megkínóztatja. Majd pedig parancsot ad ki, hogy minden keresztvényt ki kell végezni. Az elfogottak közt van Pál apostol is, akire Nero haraggal reá kiált: A nagy király embere, ki az én foglyom vagy, mi jutott eszedbe neked, hogy titokban belopózzál a római birodalomba és katonákat toborozz az én országomból? Pál azonban Szent Lélekkel telve mindenki előtt így szólt: *Császár, nemcsak egyedül a te országodból, hanem a föld minden országából gyűjtünk katonákat. Mert ez a mi parancsunk, hogy senkit se utasítsunk el, aki az én királyomért küzdeni akar.*

Ezután pedig hadd említsek fel egy esetet napjainkból.

Néhány évvel ezelőtt választási harc folyt Hollandiában. A konzervatív pártok mérköztek a liberális párttal és a szociáldemokráciával. Az előbbieket az egyik legtekintélyesebb a református hitelvi alapon álló antirevolucionárius párt. Ennek egy propagáló gyűlése a következő módon folyt le: Egy nagy teremben össze van gyűlve egy csöndesen beszélgető tömeg. A gyűlés elnökének felhívására előbb egy zsoltár verset énekelnek el, aztán imádkoznak, kérve a bölcsességet Istentől az összejövetelekre és áldást ebből kifolyólag *az egész nemzetre.* Majd egy utrechti egyetemi tanár fejtegeti a szocializmus tehetetlenségét és káros hatását az ember erkölcsi egyéniségére. Több előadás és tárgyilagos hozzászólás után hálaadás-sal és zsoltárénekléssel fejeződik be a felemelő hatású gyűlés.

Ki tagadná közülünk, hogy mindkét eseményben a keresztényen hit- és életfelfogás legszebb vonásai tűnnek elő? És mégis az első, minden legendaszerűsége mellett is *lendületével, páthoszával jobban megkapja a lelket.* Bármennyire is elhelyezkedett már a kereszténység ebben a világban és oda hocsátotta erőinek tekintélyes részét a földi célok szolgálatába, mégis ott él mindnyájunk lelkében az az erős meggyőződés, hogy a kereszténység az egész világot meg fogja hódítani és azt sem *egy állam, sem egy politikai irány számára lefoglalni nem szabad.* Akármilyen rossz hangzású is lett az utóbbi időkben a nemzetköziség, nekünk nem szabad elfelednünk azt, hogy Krisztust és az ő apostolait tagadja meg mindenki, aki az ő örökkévaló királyságában és minden országot az ő uralma alá hajtó győzelmében vetett *reménységét* elveti. Meg vagyok győződve arról, hogy a kereszténység csak akkor lesz ismét győzelmes hatalom ezen a földön, ha visszatér első apostolainak az internacionális politikájához, amely nem ismeri el a *Krisztusban megváltott lelkek közt* sem a nemzeti, sem a faji különbségeket, hanem ezektől *függetlenül dolgozza ki egy*

tisztább és boldogabb emberiség megteremtésére irányuló *programmját*. Nincs felemelőbb látvány a történet tanulmányozói előtt, mint látni azt a vértelen, szellemi fegyverekkel küzdő, passzív, de mindig hősiés és elszánt küzdelmet, mellyel a keresztyénység az első 3 században kivívja állami elismerését s a világ első, lelki hatalmává küzdi fel magát és nincs szégyenletesebb dolog, mint a mai keresztyénségnek az az öntudatlansága, határozatlansága, amivel mindegyre belekap a földi országok ügyeinek intézésébe, itt is, ott is kieroszakol a maga részére valami engedményt és mégis a világ sorsának intézését kénytelen más, alsóbbrendű mozgalmaknak engedni át. Jöjjünk tisztába már egyszer azzal, hogy az Anyaszentegyház *királynő*, akinek ugyan legfőbb tiszte a szolgálat, de sohasem szabad annyira lealacsonyítania magát, hogy oda-szegődjék a földi kicsinyes érdekek székértolói közé.

A ker. ember első politikai kötelessége tehát az, hogy *nem politizál*. Legalább is nem abban az útszéli értelemben, ahogy ma ezt a szót értelmezik. Sokkal nagyszerűbb életcélt tűzött ki eléje Isten, minthogy erőit elforgácsolja egy az ő helyzetére nézve bármilyen kívánatos és kedvező politikai fordulat szolgálatában. Ahányszor ezt tette, soha sem tudta történelmi hivatását sikerrel betölteni. Hogy egy klasszikus példát hozzak fel, a *huszizizmus* azért nem tudta a reformáció nagy munkáját sikeresen megkezdeni, mert mindjárt az alapító kivégzése után reá vetette magát a nemzeti ideál és társadalmi reformok megvalósítására, szekularizált, s a javak közösségéről ábrándozott. Ezért kellett utána valakinek eljönnie, aki a keresztyénység világ és időfeletti javait és rendeltetését, a maga tisztaságában felismerje és az emberiség elé állítsa. Ezt tette Luther.

És mégis ennek a tiszta és világos igazságnak a leszögezése mellett nem lehet letagadni azt, hogy a keresztyénység *soha sem tagadta meg azoknak a kötelességeknek a teljesítését, amikkel a nemzeti étellel szemben tartozott*, sőt igen mély hitű és határozott lelkű politikusokat adott ennek a világnak. Képzeljük el pl. Erdély történelmét Bethlen Gábor, Angliáét Cromwell, Németországét Bismarck nélkül, mennyivel szegényebbek és színtelenebbek lennének azok, mint e nagy ker. hősök birtokában. Amilyen dicsőséges tehát az egyház története akkor, amidőn isteni méltóságának és céljának tudatára eszmél s az élő Istennel ismét kapcsolatba hozza a lelkeket, éppen olyan magasztos és szent munkát végez, amikor az így meggazdagított és megszentelt egyéniségeket egy *földi hivatás* szolgálatába állítja. A mi hitünk szerint Isten a történelemnek nemcsak kiinduló pontja, hanem annak mozgó elve is, nemcsak teremtő, hanem megelevenítő és megszentelő Lélek is, aki mint a fáradhatatlan szobrász addig dolgozik az em-

beriség arcán, amíg abból kiformalódik az ő egyszülött fia képe és hasonlatossága. Egyszer vértelen, néma, áldozatkész munkával, máskor pedig világot rengető forradalmakkal szántja, ugarolja, öntözi, érleli az ő szántóföldjén a vetést, amíg egyszer majd aratásba szökken a kalász és kiperegnek abból az új élet magvai.

A ker. embernek tehát, bármennyire tudatában van az ő mennyei rendeltetésének, mégis nemzeti és politikai kötelezettségei vannak. Valamikor, amidőn az állami hatalom Krisztusnak nyílt ellensége volt, könnyen tekinthette azt a Sátán országának, amely fölött az Úr megsemmisítő ítéletet tart és megtagadhatta annak politikai életétől az ő aktív részvételét, de ma, amikor sok ország úgy tekint reá, mint a legtisztéletreméltóbb lelki hatalomra, amelynek munkássága eredményét a maga számára hasznosítani akarja, ma mulasztás és hálátlanság volna elfordulni ennek a kötelességnek a teljesítésétől. A nagy angol prot. prédikátor Spurgeon mondja ezeket a jellemző szavakat kérdésünkről: „Vágyom már látni a napot, amidőn a ker. vallás előírásai minden embernél mindenféle munkában szabályozók lesznek. Gyakran hallom ezt: Ne vigyétek bele a vallást a politikába. *Eppen oda kell azt vinni és mindenki előtt mint egy gyertyatartóra felállítani.* Szeretném, hogy a miniszterek és a parlament tagjai az Úr tekintete előtt végeznék a nemzeti munkát és akarnám, hogy a nép az igazságosság fényében vizsgálná meg a dolgot, hogy vajjon háborút vagy békét kezdjen-e. Más népekkel is ilyen vagy olyan ügyben az újtestamentum alapelvei szerint kell, hogy tárgyaljunk. Volt már nekünk elég okos *lelkiismeretlen* emberünk, hadd lássuk most már, hogy mit fognak tenni a becsületes, istenfélő férfiak.“

Abban tehát már mindnyájan egyetértünk, hogy ha csak nem teljesen kilátástalan a helyzet, nekünk nem csak a *lelkek üdvösségéért*, hanem éppen e cél érdekében, *kedvezőbb földi viszonyok megteremtéséért is kell küzdenünk.* És mi reformátusok, Isten kegyelméből abban a kedvező helyzetben vagyunk, hogy ezt a kötelességet elkezdve, Kálvintól egészen napjainkig egyházunknak minden öntudatos tagja átérezte, gyakorolta. S ha mégis ezen a téren sok tanácstalanság és sikertelenség uralkodik, annak oka az, hogy még mindig nem tisztáztuk ezt a fontos kérdést, hogy a kálvinizmus, vagy mondjuk bátrabban, a bibliai keresztyénység szelleméből mi csoda *politikai program* körvonalai bontakoznak ki, amik nélkül ker. nemzetépítő munka nem lehetséges.

Annak a grandiózus világszemléletnek, amivel Kálvin megajándékozta a világot, két olyan igazsága van, ami a mi ker. politikai magatartásunkat minden körülmények közt meg kell hogy határozza. Az egyik az *egyetemes kegyelemnek* (gra-

tia universalis), a másik az *elválasztásnak* (prædestináció) gondolata. Az első azt jelenti, hogy Isten a bűneset dacára sem engedte át a világot a Sátánnak, hanem azt erejével megtartja, oltalmazza és annak minden részét gondviselésével igazgatja. Nem egy nyugvó alkotó tehát, sem nem féltékeny, megsértődött uralkodó, aki velünk nem törődik, hanem egy élő, állandóan munkálkodó böles kormányzó, akinek keze nyomát az életnek úgy sötét, mint fényes változásain, az életkörök és társadalmi viszonyok minden formájában fel lehet fedezni. Még a világban levő sátáni hatalmak is az ő parancsának engednek, mennyivel inkább az az állami élet, amit ő az ő egyháza megvédelmezésére; földi gyermekeinek jóllétének felvirágoztatására, a jó erkölcs és békesség táplálására rendelt? ... Ez az állami étellel szemben való *pozitív* álláspont tette őt és követőit képesé arra, hogy reformalmas munkával vegyenek részt az igazságszolgáltatás reformjában, a népjóléti intézmények létesítésében, az iskolák felvirágoztatásában, a modern kereskedelem megalapításában. *Ez a világ Istené*, s mi ha az ő akarata szerint szolgálunk annak, akkor az ő céljait valósítjuk meg annak életében.

Ezt a konzervatív jellemvonást azonban ellensúlyozza a szabad elválasztás gondolata, amelyben Istennek *egyes személyekre* irányuló különös kegyelme látható. Tekintet nélkül az érdemre, a tudásra, sőt a néppel kötött szövetségre egymásután hívja el Isten az egyes embert arra az életre, amit nyújt nekünk az Úr Jézus Krisztusban. Az egyes ember így csak egyedül az élő Istentől függ, mindenféle földi hatalommal, társadalmi alakulással szemben teljesen szabad. Azt, mint a mennyei Atya áldását vagy sújtolását megbecsüli, de azon mindig kész változtatni, reformálni, ha valami abban Isten akaratával ellenkezik.

Ez a két gondolat, az áll. életben való készséges részvétel, a *fennálló rend megbecsülése, de annak imádásától való határozott tartózkodás, készség az Isten akaratának abban való keresztülvételére*, ez jellemezte mindig a református keresztyénység politikáját. Nem a népszuverénitás gondolata, amint sokan tévesen gondolják, a kálvinizmus gyümölcse, hanem *Isten szuverénitására*. Isten pedig szerintünk épúgy nem tűri meg maga mellett a felfuvalkodott, hatalmával önkényesen zsarnokoskodó embert, mint az üdvéletben a szentek közbenjárását vagy a pusztá elhívésen alapuló dogmát.

Ebből az elvből következik az, hogy a ref. keresztyén ember mindig az *alkotmányos* állami berendezkedésért küzd. Kálvin előtt és előttünk is teljesen közömbös, hogy ezt az elvet a királyság vagy a köztársasági kormányforma segítségével valósítjuk-e meg. A fő dolog az, hogy az országok sorának intézése ne legyen kiszolgáltatva sem a néptömeg ter-

rorjának, sem az egyes, könnyen tévedő, esendő ember szélsővének. Ha Isten az ő egyháza sorsát nem *egy emberre*, hanem a gyülekezet hitét reprezentáló presbiteri kollégiumra bízta, ez a szabály kell, hogy érvényesüljön az áll. élet igazgatásában is, amint hogy a ref. jellegű nemzeti étellel bíró államokban Svájcban, Angliában és Hollandiában érvényesül is.

Az alkotmányosság mellett elengedhetetlen nálunk egy másik követelmény: az egyes társadalmi alakulatok törvényeinek és faji sajátságoknak tiszteletben tartása, védelmezése az államhatalom részéről. Isten a mi hitünk szerint nem mechanikusan, hanem organikus módon kormányozza a világot, minden alkotásába, népfajba, intézménybe az ő dicsőségének egy darabját helyezte el, tehát nincs joga egy államnak sem ezeket eltüntetni, megsemmisíteni. Ma már eltelt az ideje annak, hogy akár egy abszolút uralkodó, akár egy többségben élő népfaj hatalmi vágyának áldozatául hozzák egyes gyöngébb fajok életét, kultúráját. S ugyanez az elv kell, hogy uralkodjék a társadalmi organizmusokkal, intézményekkel szemben. Amelyik állam nem respektálja a tudomány, a művészet, az ipar és kereskedelem szabadságát, hanem ezeket valami rajtuk kívül levő célnak, vagy érdekcsoportnak alárendeli, a saját erejét tékozzolja, mert *sem a fizikai, sem a szellemi élet nem tűr semmiféle erőszakos megcsonkítást*, annak minden ágában erőteljes életnek kell lüktetnie, ha az állam organizmusát fenn akarjuk tartani.

Ezek az igazságok nemcsak a ker. életfelfogás következményei, hanem életigazságok is, amiket a *történelem* számtalan példával igazol. A középkori egyház óriási lelki hatalom alatt épügy szenved a tudomány és a hit, mint a mai Oroszországban a gazdasági vállalkozás, vagy a ker. egyház. Ellenben azok az országok, ahol alkotmányos kormány és szabadelvű törvények utat nyitnak a szabad versenynek, mint pld. Amerikában, a keresztyén életfelfogás természetesen foglalja el a közéletet irányító vezető szerepet és szenteli meg úgy az egyesek, mint az egész állam életét.

Még két kérdésre szeretnék rövidesen felelni. Az egyik az, hogy *helyeselhető-e egy olyan politikai párt szervezése, amelyik kifejezetten a keresztyénség alapelveit akarja érvényesíteni az állam kormányzásában*. Ezt a kérdést annyival fontosabb felvetni, mert igen sokszor az ú. n. ker. politika diszkreditálja magát az evangéliumot s ahelyett, hogy vonzaná a nagy tömeget a ker.-ség táborába, inkább elriasztja attól. *Itt a kérdést az dönti el, hogy mit tekintünk a ker. politika céljának*. Vajjon csak egy földi cél elérését tüztük-e ki az elé, vagy tudatában vagyunk annak, hogy az mindig egy

mennyei célnak, Isten országa földi megvalósulásának a szolgálatába kell hogy álljon? Ha pld. csak egy konfesszionális egyház erősítése a cél, mint pld. a legtöbb róm. kath. pártnál, vagy a szociáldemokrácia leszorítása, mint pld. a ker. szociálizmusban, akkor ez a célkitűzés megfogja bosszulni magát abban, hogy az ill. ker. párt sem szellemében, sem eszközeiben nem lesz különb, mint bármelyik világi jelszó alatt csoportosuló politikai párt. Igaz, hangzik az ellenvetés, az élet küzdőterén sokszor félre kell dobnia a szellemi fegyvereket, ha egy ember vagy egy ügy érvényesülni akar. De bármennyire is igaz ez, azért annyira még sem szabad mennie a küzdelemnek, hogy egy ker. párt az alapító szellemével homlokegyenest ellenkezo jelszavakat (pl. antiszemitizmus, vagy anti-protestantizmus) írjon fel zászlójára. Igaz, Jézus is türelmetlen volt, de csak azokkal szemben, akik *Isten országa* eljövetelének útjába állottak kicsinyes önzésükkel, hitetlenségükkel, de minden más emberrel szemben végtelenül türelmes. Azt pedig talán csak nem állítja ma már még a legfanatikusabb egyházi pártember sem, hogy Isten országába az út egyedül csak az általa megnyitott kapun vezet. A mi konfesszióink éppen az Isten mindenekre kiterjedő gondoskodásának hiténél fogva, elismeri, más ker. felekezetek jogosultságát is, mert tudja, hogy azokban is működhetik Istennek szent Lelke. Ezért *csupán a mi földi egyházunk érdekeit védő politikai pártnak nálunk helye nincs*. De éppen annyira kötelességünk evang. alapelveink gyakorlati érvényesítéséért bátran, habozás nélkül sikra szállani. Követelni azt, hogy minden ember, osztály és népfaj olyan körülmények közé jusson, ahol az ő Istentől adott földi és mennyei hivatását képes lesz betölteni, tehát küzdeni egy *ideális demokráciáért*. Követelni továbbá, hogy a felelősség, amely minden *alkotmányosság* feltétele, ne csak papíron legyen, hanem a legszigorúbb mértékben vitessék keresztül a gyakorlatban is, elkezdve a legfelsőbb polcon állóktól a legutolsó közalkalmazottig. Követelni továbbá a szellemi irányok és ezzel kapcsolatban az *iskoláztatás teljes szabadságát* az állam védelme és pártfogása mellett, mert csakis egy ilyen légkörben fejtheti ki a keresztyénység az ő teljes, kultúrát és életet megszentelő gazdagságát. Végül követelni, hogy a *szabad versenynek minden téren* állítsa fel a törvényhozás azt a korlátot, hogy az sem a gyöngébbek lelki javait, sem azok existenciáját ne veszélyeztethesse, mert ha egy népfaj a maga kultúráját akarja reá erőszakolni a másikra, vagy egy atheista kormány a hit minden életnyilvánulását el akarja fojtani, épúgy vétkezik a tiszta humanizmus ideálja ellen, mintha valahol, akár a magán, akár az állami kapitalizmus, koldussorsban tartja a munkások tömegeit.

Ezeknek az alapelveknek az öntudatos kidolgozása és a

minden körülmények közt ker. szellemü érvényesítése fogja a legaldottabb alkalmat nyújtani a ker. embernek arra, hogy ő politikai kötelezettségeit nyugodt lelkiismerettel gyakorolhassa. Addig azonban, amíg ezek a követelmények csak egyik vagy másik világi párt programjában szerepelnek, nem tehet egyebet, mint csatlakozni ahhoz, amelyik ezekből a legtöbbet és legsikeresebben igyekszik érvényesíteni. Én megvagyok győződve arról, hogy előbb-utóbb a túlzó nacionalizmus bukásával döntő mérkőzésre fog kerülni a sor egyfelől a tisztán földi társadalmi eszményekért küzdő szociálista-kommunista irány, másfelől az Isten országa testi és lelki, földi és mennyei boldogságáért munkálkodó keresztyénség közt. Amelyik öntudatosabban és nagyobb hittel fog belemenni a harcba, azé lesz a jövő.

És most feleljünk az utolsó, a legfájdalmasabb, de legégetőbb kérdésre: *Mi az erdélyi magyar keresztyén ember teendője fájával, nemzetiségével szemben?* A kérdést már annyiszor felvetették s annyiszor feleltek reá, hogy az alapelvekkel már körülbelül tisztában van mindenki, legfennebb csak az imént elmondott igazságok fényét villantjuk azokra reá. Minden lemondást és türelmet prédikáló álkeresztyénség helyett legyünk tisztában azzal, hogy Istentől nekünk ajándékozott drága kultúránkat, abban az ő örök dicsőségének egy darabját a legelszántabban és a legnagyobb aktivitással kell védelmeznünk. A kultúra alatt pedig nemcsak ezeknek a kegyeltjeit, az irodalom és művészet alkotásait értem, hanem elsősorban *azt a lelkeséget*, amit a magyarság egy ezeréves mult alatt mint ideális *nemzeti jellemet* a maga számára kidolgozott. Ennek vonásai a törhetetlen elvhűség, a munkában és áldozatban való kitartás, az erkölcsi világ eszményeinek nemcsak színleges, hanem valóságos szolgálata, az önuralom, a fegyelmezettség és a nemzeti ideálért, a keresztyénségért való kiapadhatatlan áldozatkészség. Nekünk nemcsak azért kell az iskola és a szószék, hogy ott Jézus Krisztus örök dicsőségét hirdessük, hanem azért is, hogy egy áldozatkész Kemény Simonnak, egy igazságos Mátyásnak, egy törhetetlen akaraterejű Bethlen Gábornak, egy mindhalálig hű Rákóczyznak, egy lázas munkában magát felemészítő Széchenyinek a jellemét idegezzük bele gyermekeink gondolkozásába. Kultúrharcainkban ezt a drága kincset védjük, mert meglehetünk győződve arról, hogy ezek nélkül semmiféle gazdasági és közjogi előny nem lesz képes minket magyarságunkban megtartani. Ha már Isten végzéséből közelebb jutottunk Kelet népeihez, vigyük azok közé a mi nyugateurópai gondolkozásunkat, munka- és rendszertetünket, *az általános emberi jogokért* való szent lelkesült-ségünket. Nehéz helyzetünk, kisebbségi mivoltunk nem engedi meg nekünk azt a luxust, hogy még egy külön keresztyén pár-

tot tartunk fenn, erre csak ott van szükség, ahol a faj állítólagos érdekei a keresztyén szellemmel jutnak összeütközésbe.

Akiknek alkalom adatott, hogy a keresztyénség programjának megvalósulásáért politikai úton is küzdhessenek, tegyék ezt abban a tudatban, hogy ezzel nemzetünknek tesznek legnagyobb szolgálatot. Akik pedig a közélet piacától távol, csöndben, zajtalanul munkálkodnak, nevelik gyermekeiket, élük ki ker. hitünk gazdag, megszentelő tartalmát, jegyezzék meg, hogy az ők munkájuk sem hiába való az Úrban. Ők is ezzel egy szerény, de értékes követ metszenek bele annak a dicső épületnek a falazatába, amelynek fundamentuma a Jézus Krisztus s amelynek neve Isten országa mint a legszentebb politikai ideál.

Dr. Nagy Géza.

AZ IGE FÉNYÉNÉL.

Bizonyosság.

Róm. 8:28—39.

Ezeknek a verseknek azt a címet lehetne adni: „A keresztyén ember bizonyossága.“ Mert egy dolgot bizonyosan tudunk s ez az, „hogy azoknak, akik Istent szeretik, minden javokra van“, beleértve még a leggonoszabb, legrettenetesebb szenvedéseket és megpróbáltatásokat is. A mi igazi életünk ugyanis nem erre a nyomorult földi életre korlátozódik s a reánk váró Isteni élet beteljesedésekor megjelenő dicsőség fénye és boldogsága akkora, hogy mellette számba se jönnék azok a bajok, amiket most szenvedünk. Ennek a bizonyosságnak a realitását az adja meg, hogy nem álmodozó emberi ábrándozások és vágyódások teremtették meg a képét, hanem Isten nyilvánvaló akaratának a televényén nőtt fel hatalmas fává, amely az üdvösség csodálatos gyümölcseit érleli számunkra. Isten üdvakarata egy szisztematikusan felépített tervben valósul meg, amelynek felépítése öt lépcsőfokot számol, s ezek a fokok, amint Pál apostol nevezi őket: az eleve ismerés, az eleve-elrendelés, az elhívás, a megigazítás és a megdicsőítés.

Az eleve-ismerés azt jelenti, hogy Isten nem sejtések, feltevések alapján dolgozik, hanem — éppen úgy, mint ahogy tudja azt, hogy mit akar elérni velünk — azt is tudja, hogy melyikünk mennyire alkalmas és arravaló, hogy azzá legyen, amivé ő tenni akar bennünket. Az eleve-elrendelés indítja meg azt a munkát, amely a kiválasztottakat Isten fiának ábrázatához hasonlatosakká alakítja, hogy az egyszülött, Krisztus, sok atyafi között legyen; Isten azt határozta, hogy

akiket ő üdvösségre kijelölt, olyanok legyenek, mint Jézus és hogy vele egy menyeyi családot képezzenek. — Mikor Isten terveiben mindez készen van, akkor tudtukra adja akaratát, elhívja őket — a hívásnak engedelmeskedőket megtisztítja bűneiktől és rájuk osztja az ő dicsőségének özönét. Aki nem tudja felfogni ennek a folyamatnak a jelentőségét, képzelje maga elé a tékozló fiú hazatérésének a jelenetét: mikor az atya keblére ölelte s megcsókolta bűnös fiát, az volt a megigazítás, mikor ráadta legszebb ruháját s újjára húzta gyűrűjét, az volt a megdicsőítés.

A megdicsőítésre azonban megaláztatáson keresztül vezet az út. Amde az, hogy Isten fiai lehessünk, megéri a megaláztatást. Ennek a felismerése egyik legnagyobb érték, amit a keresztyén bizonyosság ad a léleknek. Ha az egész világ ellenünk van is, ha útnak, vernek, taposnak, szídnak, ránk köpnek, Isten velünk van, s akkor kicsoda ellenünk? Hogy velünk van, azt megmutatta „egyszülött fiának“ feláldozásával. Miután pedig őt, a legdrágábbat odaadta értünk, bizonyos, hogy most már semmit sem fog visszatartani tőlünk. A feltámadott és megdicsőült Krisztus, akinek vérében megtisztultunk és megigazultunk, áll kezességet most már értünk: ez a világ kárhoztathat, ez a világ elítélhet, ez a világ vádakát és förtelmeket szórhat ránk, — mindez nem változtat a tényen, hogy Isten kiválasztott bennünket. Efelől bizonyosak lehetünk, bizonyosaknak kell lennünk, mert Krisztus a garancia rá.

A mi kálvinista keresztyén hitünknek különös erőforrása van a keresztyén bizonyosságnak ebben a kútfejében, hogy „akiket Isten eleve elrendelt, azokat el is hívta; akiket elhívott, azokat meg is igazította; akiket megigazított, azokat meg is dicsőítette.“ Csodálatos ez az isteni elhívás, mely a bűnösöket a váltság áldásainak részesévé teszi. S csodálatos Isten megdöbbenően fenséges, szuverén hatalma, amely ezt meg tudja cselekedni.

Isten beszél, és amit mond, megtörténik. Azt mondta: legyen világosság — és lett világosság. Hatalmának minden megnyilvánulása az Ő teremtő szava által történik. Amint a teremtett világban mindent igéje hatalmával teremtett, úgy a lelki és erkölcsi világban is minden az Ő akarata által valósul meg. Tehát az Isteni hívás, mint a Szentírás nevezi, nem más, mint teremtés, valaminek a létrehozatala, ami eddig nem volt meg. S ha így fogjuk fel a dolgot, két körülményt kell észrevennünk. Az egyik az, hogy minden, ami létrejön, Isten akaratának a következménye. A másik az, hogy az ilyen teremtő batások kezdetét nem lehet külső okokban keresnünk. Isten dolgozhatik eszközökkel vagy eszközök nélkül, de a hatóerő mindig Ő, sohasem az eszköz, amit felhasznál. Isten akarta, hogy legyen, — és a világegyetem lett: eszközök nélkül. Mikor

Jézus sarat tett a vak ember szemére és elküldte, hogy megmosdják a Siloam tavánál, itt voltak eszközök, de a látás visszanyerése egyáltalán nem az agyag, vagy a víz minőségétől függött. — Mind a két esemény, a világ teremtése és a vak ember meggyógyítása, az isteni erő közvetlen eredménye volt.

Éppen így, amikor Pál a bűnös ember lelkében végbemenő szubjektív változást, amely által megtér és újjászületik, Isten elhívásának tulajdonítja, tulajdonképpen csak arra mutat rá, hogy ez a változás nem természeti vagy erkölcsi okok folyománya, sem annak a bűnösnek saját elhatározása, hanem kizárólag Isten hatalmának következménye.

Egy egyén, vagy egy nép, Isten elhívására az lesz, amivé Isten elhívta. Mikor Isten népéül hívta el a hébereket, az Ő népe lettek. Ha egy embert prófétaul hívott, az próféta lett. Pált apostollá hívta, apostol lett.

Ebből fakad a mi hitbizonyosságunk. S bár a világ recseg, ropog körülöttünk, ebből a biztonságunkból boldogan tekinthetünk az örökkévaló jövő felé, a Szeretet felé, amely kereszten vérzett érettünk, aki Isten jobbján szüntelenül esedezik érettünk.

De hát biztonságosnak lehet-e mondani a mi helyzetünket ebben a világban? Hiszen most igazán nyomorúság, szorongatás, üldözés, szegénység, éhség vesz körül — s el akar szakítani Krisztus szeretetétől, kételkedést akar ébreszteni bennünk az Ő kegyelme és segítő hatalma iránt. — De mindez semmi kétségtelen, hogy mi felettébb diadalmaskodunk mindezekben, mert aki minket szeret, hatalmasabb, erősebb, nagyobb életnél, halálnál, időnél, uralomnál, minden teremtménynél.

M. A.

H I R E K.

Amerikaiak karácsonya. Egy amerikai ujság szerint Amerikában az Egyesült Államokban egy billió dollárt költenek a karácsonyi ajándékokra. Ebből 250 millió dollár esik olyan ajándékokra, melyekkel munkaadók alkalmazottaikat ajándékozzák meg, s ugyanennyi jótékony célú szegény segélyezésére. A szórakozásra, italra, színházra, stb. ez alkalomra kiadott összeget megközelítőleg sem lehet megállapítani.

Új német bibliafordítás. Németországban 13 bibliatársaság van, melyek most Elberfeldben tartott gyűlésükön közös munkába kezdtek a Lutherféle bibliafordítás revíziója érdekében. Az új fordítás úgy van tervezve, hogy a Lutherféle szöveget, ahol csak lehet, az eredetiben épen hagyja s csak ott módosít, ahol erre föltétlenül szükség van.

Női lelkipásztorok. Az elzász-lotharingiai ref. egyház juniusban tartott zsinatában törvényt hozott, mely a nőknek bizonyos lelkészi funkciók végzését megengedi, ha lelkészi oklevelet szereztek s megelőzőleg a theol. tanfolyamot elvégezték. Helyettes és segédlelkészi szolgálatra alkalmazhatók, de állásukat, ha férjhez mentek, nem

tarthatják meg. A konzisztórium özvegyeket és rendkívüli esetekben férjes nőket is alkalmazhat papi funkciók végzésére. A női lelkipásztoroknak „tisztességes öltözetben“ kell járniok, kerülve a divat túlzásait s hivatalos funkciókon a lelkészi palástot kell viselniök.

Francia kálvinizmus. Egész Európában évről-évre fokozottabb érdeklődés nyilvánul meg a Kálvin tanítása és munkája iránt. A Francia Kálvinista Társaság is erre a célra alakult. Céljai: 1. a kálvinizmus tanulmányozása és propagálása, mint a keresztyén gondolkodás haladása tényezőjének; 2. Kálvin személyiségének és munkáinak ismertetése és terjesztése. Ezzel együtt jár a Kálvin munkái újra való kiadása, s róla szóló munkák megjelentetése.

A methodizmus. Az európai methodista püspöki egyház önálló szervezkedést kezdett, s elvált az amerikai methodista egyháztól. Az európai methodizmus 247 gyülekezetet számlál 50.000 lélekkel és 331 lelkipásztorral. Az egyház munkásai közé tartozik 850 diakoniszsa is. Az egész európai egyház vezetője dr. Neulsen zürichi lelkész.

MEGBESZÉLÉSEK.

A romániai ref. egyház zsinata.

Az első zsinat, melyet a romániai református egyház fog tartani a maga két kerülete együttes képviselőivel, egyik legfontosabb eseménye lesz a romániai reformátusság életének. Mióta az egyetemes magyarországi református egyház 1904-ben megtartotta országos zsinatát Budapesten, mely zsinaton keletkeztek a most is érvényben levő Egyházi Törvények, azóta két évtizednél több mult el, s úgy tetszik, mintha négy-nél is több lett volna, amely elmúlt, olyan óriási úr választja el az akkori egyházi élet kérdéseit a mostanitól. Egyházi Törvényeink sok ponton a változott viszonyok miatt váltak elavultakká, míg másrészt egyházunk életének újabb kérdései tették őket alkalmatlanokká a jelenlegi követelményekhez. Ezért lesz nagy feladata annak a zsinatnak, mely ezeket változtatni akarja és először akarja formába önteni itteni egyházunk életének kérdéseit és azokra adott feleletet. Minden törvényalkotás éppen abban a percben szögezi le az illető testület életét, melyben annak törvényeit megállapítja, s nagyon nehéz egy ilyen, mindenben változó, forrásban és fejlődésben levő egyháznak, mint a miénk most, leszögezni élete alapelveit úgy, hogy azok se ne legyenek elavultak öt esztendő múlva, se pedig ne legyenek tele be nem teljesedett jámbor óhajításokkal és fel nem használt indításokkal.

Elsőben az új egyházi törvényalkotásnak azt kell szem előtt tartania, hogy az az egyház, melynek törvényeket alkot, egy me g ú j u l á s b a n l e v ő egyház, mely évtizedek száraz racionalizmusától és ennek megfelelőleg külsőleges jogi szervezetétől egy belső, a Lélek munkáiból élő és a Lélek által vezetett egyházzá akar átalakulni, noha ennek nyilvánvaló nehézségei vannak abban, hogy sem határozottsága, sem belső erőinek készsége még nincs meg s ez a vágya is nem annyira a többség, mint inkább a kisebbség által van képviselve. Az így hozott egyházi törvények tehát, míg nagyon szigorúaknak fognak feltűnni azok előtt, kik e megújulás alap gondolatát és kiindulópontját nem osztják, éppolyan lazáknak és engedélyeknek fognak látszani azok előtt, kik e haladásban mértéket nem ismerően gyorsak szeretnének lenni. Csaknem elvégezhetetlenül nagy feladat egy ilyen alakulásban levő szellemi egyháznak törvényeket, életszabályokat adni és a zsinat bizonyára érezni fogja nem egy ponton ezt a nehézséget. De a feladata elől nem térhet ki és számítanunk kell rá, hogy az ezután következő évtized még világosabban fogja látni a célt és még határozottabban és tisztábban fogja megvalósítani azt. A mai

zsinat azt teszi törvénybe amilyen az egyház állapota és célja annak mostani alkotói szerint, hogy ezzel egyrészt bizonyóságot tegyen a maga hitéről és felfogásáról, másrészt pedig útát mutasson a jövőnek.

Más oldalról tekintetbe kell vennie az új zsinati törvényalkotásnak, hogy véget kell vetni régi évtizedes gyakorlat által haszontalanoknak és helyteleneknek bizonyult eljárásoknak és azokat úgy kell megszabni, hogy minden félreértés és helytelen gyakorlat megelőzhető legyen. A lelkészválasztásról szóló törvényben, az egyházi tisztviselők feladatairól szóló szabályozásokban, az egyháztagság fogalmában számtalan olyan rész van, melyek évek óta, sőt évtizedek óta állandó beszéd tárgyát képezték azon tekintetben, hogy elavultságuk és hasznavehetetlenségük nyilvánvaló volt. Ezeket az egyház igaz szelleméhez képest kell átformálni és új alapokra fektetni. Ez sem lesz tökéletes, mert ez is egy átmeneti állapot képét fogja magán hordozni, de mégis talán közelebb fog vezetni ahhoz, hogy milyen lehet egy igazi egyház szervezeti és igazgatási képe.

Mindenben a fődolog az, hogy a zsinat ne veszítse el szem elől azt a feladatát, hogy nemcsak meglevő szokások törvénybeiktatása, nemcsak a régi törvényeknek a változott viszonyokhoz való alkalmazása képezi feladatát, hanem az, hogy reformáljon, új utakat nyisson meg, új szellemet áruljon el, új lehetőségeket adjon az egyház életének és munkájának. Az első keresztyén zsinaton, melyet még az apostolok tartottak Jeruzsálemben, súlyos kérdésekben is megmutatta az Isten Lelke, hogy kész és képes vezetni az anyaszentegyházat, ha reá hallgatnak. Nem kívánhatunk jobbat és nem kérhetünk kevesebbet a mostani zsinat számára sem, mint, hogy az Isten Lelke irányítsa annak munkáját, hogy egyházunk új alkotmánya igazán Isten akarata szerinti lehessen.

I.

